

Ka du sei?

En gjennomgang av oppmerksomheten som vies reguleringen av fisket, og fisket etter sei nord for 62°N i avisene Fiskaren og Fiskeribladet

John Roald Isaksen

Artikkelen¹⁾ tar for seg fisket etter sei nord for 62°N og fokuserer på den medieoppmerksomhet som ble viet dette fisket i 1999. Fokus er lagt på avisene Fiskaren og Fiskeribladet, og en kvantitativ analyse konkluderer med følgende: Det meste av avisomtalen sentrerer rundt negative forhold i dette fisket. Videre synes oppmerksomheten å toppe seg på de tidspunkt når reguleringsendringer inntreffer. Stoffet i avisene kommer hovedsakelig fra fire like store grupper; redaksjonelle vinklinger, Norges Råfisklag, myndighetene (departement og direktorat) og flåten. De hyppigst omtalte aktørene er notgruppen, foran konvensjonell flåte og departementet. Vinklingen i innleggene er oftest rettet mot reguleringene og ulike sider ved disse, men også fordeling og rettferdighet vies stor plass. Markedsmessige aspekter ser ikke ut til å vinne frem i støyen. Avslutningsvis trekker vi frem forhold som viser relevansen av denne eksersis, før vi foreslår hvilke sider av reguleringene som kan endres for å unngå mediestøyen.

"Du spralende Sei! Se jeg nær havde glemt
Din hoppende Springen og lystige Skjemt
Udi mine Skrifter at Teigne:
Hvor smuk er din Dans alt om Midsommers Tid,
Naar Solen er skinnend' og Veiret er blid!
Et Menniskes Hjerter maa kveigne,
Hvor tidt har jeg funden dig sprungen herom,
at Havet stod ganske i fraadende Skum
Alt om kring den tare-fulde Skalle!
Naar du haver legen paa høieste fat,
Du ved ej, før garnet er under dig sat,
Saa ender din Glædskaap med alle."

*Petter Dass,
"Nordlands Trompet"*

Til tider vies fisket etter sei nord for 62°N stor oppmerksomhet. Ikke bare salig Petter for mange Herrens år siden, eller på kaikanten og rundt bordene på Samvirkelagkafeen, er seifisket gjenstand for stor oppmerksomhet. En god del kommer også til uttrykk gjennom spaltene i våre to fiskeriaviser; Fiskeribladet og Fiskaren. Den negative oppmerksomheten som rettes mot dette fisket kommer fra alle deler av næringa, men hovedsakelig fra flåtesiden. Paradokset ved den "mediestorm" som møter seifisket i nord er at norske fiskerimyndigheter har enansvar for forvaltningen av denne bestanden. I løpet av de siste 20 år har utenlandsk opptak av denne ressursen kun utgjort fem prosent av de totale landinger. Dette er fisk som byttes bort i bilaterale forhandlinger. Til forskjell fra andre fiskerier er det ikke andre

nasjoners fangst som skaper blest om denne fangstaktiviteten. Særlig er det fordelinga innad i flåten som det rettes skyts mot, fra ulike hold. Når seien - og seifisket - omtales i fiskeripressen er det hovedsakelig i negative ordelag²⁾. Anskuelsen er med andre ord preget av at den anses som et problem heller enn en ressurs i positiv sammenheng.

Siktemålet til denne artikkelen er å gi en oversikt over hvilken oppmerksomhet som vies fisket etter sei nord for 62°N. Fra hvilket hold kommer ytringene? Til hvilken tid på året? Hvem er skyteskive for de innspill som kommer til uttrykk? Og hvilke tema er det som opptar de involverte aktørene. Vi tror dette kan bidra til å øke forståelsen av reguleringene samtidig som konsekvensene av ulike reguleringshåndgrep kommer på dagsorden.

Et annet motiv er å kunne si noe om hvilke sider ved fisket og dets rammebetingelser som skaper størst blest fra næringens aktører. Ved å velge og se på seifisket i nord har vi avgrenset oss til de norske forholdene, ettersom dette er en av ytterst få bestander vi har enansvar for. I seifisket er det (som regel) ingen russetrålere som fisker yngel, og følgelig ingen ytre fiende for de norske partene.

I neste avsnitt gis en kort historisk redegjørelse for fisket etter sei nord for 62°N. Deretter presenteres fiskeripressen i større de-

talj, før det fremføres en gjennomgang av reguleringene i seifisket for 1999. Analysen presenteres i et eget kapittel, fordelt på de ulike spørsmålene vi ønsker svar på, og innledes med en redegjørelse over metoden og de metodiske svakhetene som ligger til grunn for denne. Deretter gis en kort oppsummering av innholdet i artikkelen med vekt på de funn som følger av analysen, og mulige implikasjoner. Som vedlegg presenteres utsnitt fra avisenes dekning av seifisket i 1999.

Bakgrunn

For å få en forståelse av seifiskerienes betydning langs kyststripa fra Møre og Romsdal til Øst-Finnmark, kan et dypdykk i avisene gi en pekepinn over de utfordringer og problemer som følger i kjølvannet av denne aktiviteten. Seifisket har kanskje vært den viktigste matauken for kystbefolkningen historisk sett, med god tilgjengelighet sommer og høst når andre fiskearter var fraværende (Schjelle, 1979). I Norge er seien å finne langs hele kysten, mens den i reguleringsmessig sammenheng deles inn i to arter; nordsjøsei og norsk arktisk sei, der sistnevnte er å finne nord for 62°N, selv om dens utbredelse kan strekke seg så langt sør som til Stad. Innledningsvis vil vi kort gi en pekepinn på seifiskerienes historiske betydning og utvikling.

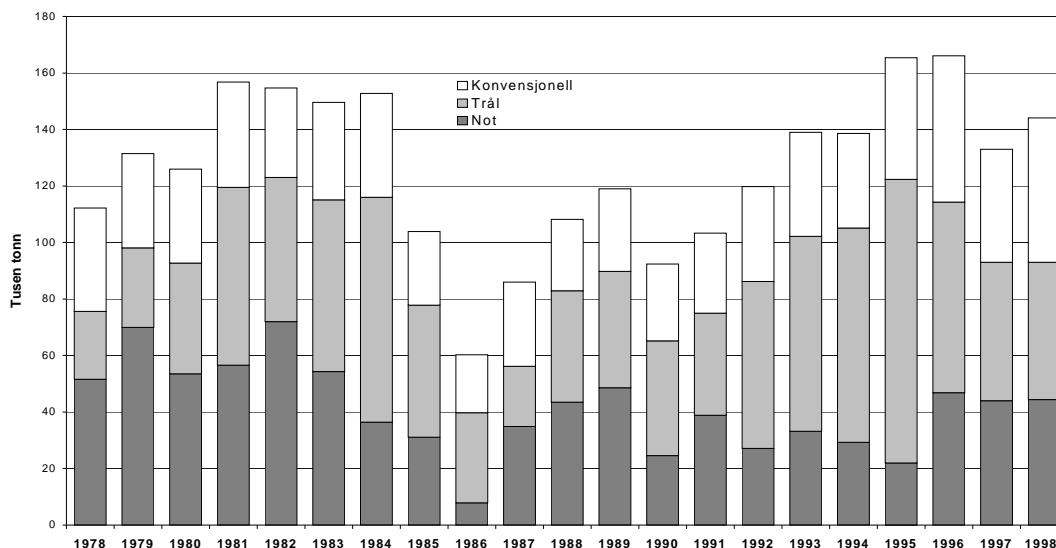
Selv om utenlandske fartøy i dag nesten er fraværende i dette fiskeriet, var deres andel av fangsten betydelig i åra før opprettelsen av 200-mils økonomisk sone i 1977. I åra 1970 til 1976 var Norges andel av fangsten bare 58 prosent, mens nasjoner som Russland, Øst- og Vest-Tyskland, Frankrike og Storbritannia tok opp store kvanta.

Reguleringene av fisket omhandler regler om adgangen til å delta, om fangstkvantum og om fangstmønster (St. meld. nr 51, 1997-98). Reguleringenes misjon er hovedsakelig tredelt: I tillegg til å fungere som en rettesnor for forvaltningen av de marine ressursene, som de fremkommer etter tilrådingene fra det internasjonale havforskningsrådet (ICES) og bi- og multilaterale avtaler med

andre nasjoner, skal reguleringen også ivareta fordelingsaspektet mellom norske fiskere. Det meste av støyen rundt seifisket foregår da også rundt de fordelingspolitiske linjene. Store deler av debatten som går innad i fangstleddet kan oppsummeres i spørsmålet: Hvordan skal ressursen fordeles på reguleringsgruppene seinot, trål og konvensjonelle fartøy (over og under 28 meter)? Motsetningene er mange og spennes til tider over de tradisjonelle skillelinjene innen fiskeflåten. Et tredje siktemål ved reguleringene er å følge opp de fiskeripolitiske mål, deriblant å utnytte ressursene på en best mulig måte slik at verdiskapingen blir størst mulig.

Fisket etter sei i nord ble for første gang kvotebelagt i 1990, og kystflåten (konvensjonell flåte under 28 meter) mistet i 1996 sin rett til fritt fiske etter denne ressursen. Figur 1 viser fangsten av sei fordelt mellom trål, not og konvensjonell flåte, siden 1978.

Den laveste totale fangst var i 1986 med vel 60 tusen tonn mens toppnoteringen avstedkom i 1996 med 166 tusen tonn. Det utgjør henholdsvis 52 prosent under, og 30 prosent over gjennomsnittlig årlig fangst i perioden på 127 tusen tonn. Figuren avdekker også at konvensjonell flåte, både i relative og absolutte termer, har hatt den mest stabile fangsten, mens det for trål og not har svingt til dels kraftig i perioden. I årets avisdebatt er det trukket frem at notflåten er de som har holdt kystgruppen med historiske andeler sei etter at trålflåten for alvor kom inn i seifisket etter krisa i 1990, (se Fiskaren, 1. desember 1999). Går vi til lønnsomhetsundersøkelsene til Budsjettmemnda de enkelte år og ser på viktigste fiskeslag etter driftstid for ferskfisktrålere og fabrikktrålere slik det fremgår av aktivitetsundersøkelsene (annet hvert år), så finner vi ikke støtte for at seien har utgjort en større andel av driftsgrunnlaget etter 1990. Undersøkelsen viser for ferskfisktrålerne en stor variasjon fra mellom tre prosent i 1988 til 23 prosent i 1992. Andelen av driftstiden etter sei var imidlertid hele 24 prosent i 1984, 18 prosent i 1988 og 17 prosent i 1990. For fabrikktrålerne var andelen mer stabile og har heller gått ned etter 1990, enn økt.

Figur 1 Norsk fangst av sei nord for 62°N, fordelt på seinot, trål og konvensjonelle fartøy, 1978-1998. Kilde: Havforskningsinstituttet, "Havets Ressurser" og foreløpige tall fra Fiskeridirektoratet for 1998 (*)

De relative tallene i to års intervaller i perioden 1984-94 viser at fabrikktrålerne brukte henholdsvis 36, 39, 26, 22, 18 og 18 prosent av samla driftstid i fisket etter sei. Ser vi derimot på andel av samla kvantum i perioden 1990-95, så kan det hevdes at trålerne andel økte betraktelig, men at notflåten andel av landingene falt mer enn hva tilfellet var for konvensjonell flåte. En slik analyse vil imidlertid være svært avhengig av start- og sluttår, og utvides antall år til 1998 så har trålerne andel falt i perioden, notgruppen har beholdt sin posisjon mens konvensjonell flåtes andel har økt.

Av det totale kvantum landet i denne perioden er 40 prosent tatt av trålere, 33 prosent kommer fra not og 27 prosent fra konvensjonell flåte. Også andelene bærer preg av stor variasjon, og av figuren ser vi at trålfangsternes andel vokste kraftig fra 1987 til 1995, fra en fjerdedel til vel 60 prosent. Konvensjonell flåtes andel av landingene har i hele perioden vært mellom 20 og 35 prosent, mens notandelen, med unntak av de ekstreme årene 1986 og 1995, har vært mellom 21 og 53 prosent. I 1986 utgjorde imidlertid notkvantumet kun 13 prosent av totalen, og et feilslått notfiske, på grunn av dårlig vekst for 1983-årsklassen og tidlig utvandring fra kysten ("Fisken og Havet",

særnr. 1, 1987), kan sies å være hovedårsaken til at samla kvantum det året ble så lavt. I tillegg var også fangstene fra trål og konvensjonelle fartøy forholdsvis lav det året.

Andelene til de enkelte delene av flåten vil avhenge av reguleringsopplegg og kvoter, så vel som fiskens tilgjengelighet og tetthet. Som Figur 1 over viser er det store variasjoner i fangsten for hvert år, hvilket også vil gjenspeiles i hvilke saker som bringes inn i medias søkelys. I avisføljetongene om sei i 1998, for øvrig et år der det meste så ut til å gå på skinner i en situasjon med god pris og etterspørsel, var den største striden knyttet til fordelinga innad i trålgruppen, hovedsakelig mellom fabrikktrålerne og ferskfisktrålerne. Fra figuren ser man også at konvensjonell flåte i 1998 var "vinnerne" i kampen om ressursen. Avisoppslagene i 1999 tyder i større grad på en dreining i debatten, der en større andel av ytringene kommer fra nettopp kystflåten og dens representanter.

Beregninger foretatt av en arbeidsgruppe nedsatt av Fiskeridirektoratet (Anon, 1996) viser at trålgruppen har sitt geografiske tyngdepunkt i Møre og Romsdal og leverer også her, men Nordland er også et viktig fylke for disse. Notfartøyene hører hovedsakelig hjemme i Nordland og Finnmark, mens

Troms er det viktigste fylke for landingene. Konvensjonelle fartøy i seifisket kommer fra de tre nordligste fylkene, men også noen fra Møre og Romsdal.

I neste avsnitt følger en kort omtale av fiskeripressen og de to avisene som denne studien er bygget på.

Fiskeripressen

Norsk fiskeripresse består av et mangfold av magasiner og blader som finner sitt virke i det å omtale hele eller deler av norsk fiskerinæring. I tillegg vil en lang rekke av regionale og lokale aviser omtale det som skjer langs vår langstrakte kyst. Vår ambisjon var imidlertid å følge "dag-til-dag"-hendelser i næringa, men listen under gir en oversikt over de mest aktuelle tidsskrift og blader innen dette næringsområdet, (i alfabetisk rekkefølge, med opplag i 1998 i parentes): Fisk Industri & Marked (2.100), Fiskerimagasinet (3.160), Fiskets Gang (3.000), Havbruk (2.700), Kystmagasinet, Me'a, Nordisk Aqua og Fiskeriblad (5.000), Norsk Fiskeoppdrett (2.671) og Norsk Fiskerinæring (4.100). Disse spenner over et bredt spekter av fiskerirelatert informasjon, men inngår ikke i dette analyseformålet.

De ulike lokale og regionale avisene langs kysten dekker også et vidt spekter av aktivitetene i fiskerinæringa. I de fleste tilfeller vil allikevel nyhetene være av en regional/lokal karakter som gjenspeiler avisens dekningsområde og målgruppe, hvilket vil være utilfredsstillende for vårt formål.

Med den tilnærming og vektlegging vi har valgt har vi funnet at de to eneste 'rene' fiskeriavisene vil gi det beste bildet av den løpende utviklingen innenfor seifiskeriene. Disse er Fiskeribladet og Fiskaren. Med det konkrete valget følger både fordeler og ulemper. Til førstnevnte kan det tilskrives at begge kommer ut flere ganger for uka (henholdsvis to for Fiskeribladet og tre ganger i uka for Fiskaren). Det neste er at de er gode på fiskerirelatert stoff etter å ha drevet i bransjen i en årrekke. Til ulempene hører det at tilnærmingen til stoffet kan bære preg av den historiske forankring til avisene; det at viktige aktører som fiskesalgslag og fiskeri-

organisasjoner har – og har hatt – store eierinteresser i disse avisene. Den frie redaksjonelle linje til tross. Videre bærer de to avisene sterke regionale interesser i ulike deler av landet. En ulempe som må plasseres på forfatterens kappe er at det kun er tatt hensyn til skriveriene i 1999 i denne omgang.

Fiskeribladet

Fiskeribladet³⁾ kommer ut i Harstad to ganger i uken, hovedsakelig tirsdag og torsdag, og er organisert som et andelslag. Avisa ble etablert i 1946 og er tuftet på kampen for den organiserte råfiskomsettinga. Norges Råfisklag gikk inn på eiersiden i 1951 og hadde i 1995 en eierandel på 73,3 prosent. I 1996 solgte de seg ned til 46,7 prosent, og i dag sitter de ansatte og Norges Fiskarlag på resten av eierskapet med 26,7 prosent hver. Avisa er av Råfisklaget ansett som en hovedformidler av informasjon til deres målgruppe – fiskere og fiskekjøpere – og har et nedslagsfelt langs hele kysten. Hovedområdet er imidlertid Norges Råfisklags salgsdistrikt – fra Finnmark til og med Nord Møre. Avisa skal være "...en partipolitisk nøytral avis for kystens befolkning, som skal drive oppfølgende journalistikk i samarbeid med Norges Fiskarlag, Norges Råfisklag, Norges Sjømannsforbund og andre salgslag som omsetter fisk med medhold i Råfiskloven", (T. Jensen, personlig meddelelse).

Fiskaren

Fiskaren⁴⁾ ble etablert i 1923 som en av Norges Handels og Sjøfartstidendes bransjeaviser innenfor sjøfart. Den har vært underlagt ulike eierkonstellasjoner i ettertid, hovedsakelig med fiskesalgslag og fiskarlag på eiersiden, men fra 1998 er igjen NHST den største aksjonæren på eiersiden med nesten 90 prosent av aksjene. Resten kontrolleres av Norges Fiskarlag med 11 prosent og Hordaland Fiskarlag med et par prosent. Norges Sildesalgslag var før dette den største eieren med en tredel av aksjene. Avisa gis ut tre ganger i uken og har etter NHSTs overtakelse hatt en ekspansiv politikk med en markant økning i staben og mål om å drive med overskudd i løpet av tre år. Fiskarens visjon er: "...å bli den ledende fiskeriavis i det nord-

iskspråklige område”, (G.B. Nilsen, personlig meddelelse).

Felles for begge avisene er deres ikke ulike førstesideprofilering; der Fiskeribladet kaller seg ”Kystnæringsavisa i Norge” heter det fra Bergen ”Kystens næringsavis”. De er etter vår mening de viktigste organene og arenaene for debatt i fiskerinæringen. Her foregår den viktigste offentlige meningsutveksling fiskere og forvaltere i mellom, både med tanke på reguleringsdebatt og andre utvekslinger av synspunkter vedrørende fiskeriene. Fra fiskeriforvaltningens side brukes avisene til offentliggjøring av reguleringer og reguleringsendringer (J-meldinger), samt på ad hoc basis når det ”brenner” noen steder i næringa.

Reguleringsåret 1999

Reguleringene i fisket etter sei nord for 62°N for 1999 startet allerede i 1998. Med utgangspunkt i Sydnes (1999) kan prosessen oppsummeres på følgende måte: Den 7. desember 1998 ble den norske totalkvota satt, etter at det internasjonale havforskningsrådet foretok en såkalt ”intersesjonell” bedømmelse av bestanden, der også de norske toktresultatene fra oktober ble inkludert i vurderingen; data som ikke var klare til det ordinære møtet i oktober. Totalkvota ble da satt til 145.000 tonn, 58.000 tonn over det

opprinnelig tilrådte kvantum. Av denne ble det avsatt 7.500 tonn til andre lands fiske, slik at norske fartøyers kvote ble på 137.500 tonn sei.

Reguleringene i fisket etter sei nord for 62°N ble utferdiget fra Fiskeridepartementet, i en såkalt J-melding (forskrift) fra Fiskeridirektøren, den 21. desember 1998: ”Forskrift om regulering av fiske etter sei nord for 62°N i 1999”. Dette etter tilrådingene fra Reguleringsrådet og Fiskeridirektørens anbefaling. I Reguleringsrådet deltar til sammen 11 medlemmer; Fiskeridirektøren (leder), fem fra Norges Fiskarlag, to fra Fiskerinæringens Landsforening og ett medlem fra henholdsvis Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund, Norsk Sjømannsforbund og Sametinget. Rådets formål er i følge instruksen fra Fiskeridepartementet (1997, s.1); ”...å gi forvaltningen faglig råd basert på den kompetanse aktiv deltakelse i næringsaktivitet gir, for på den måten å utvide forvaltningens beslutningsunderlag i reguleringsaker”. Den endelige fordelingen på de ulike fartøygruppene, som de ble fastsatt av departementet, fremgår av Tabell 1.

Den prosentvise fordelinga mellom de ulike fartøygruppene blir da 35,3 prosent til trål, 32,4 til not og 32,3 prosent til konvensjonelle fartøy. I tillegg ble 4.000 tonn overført fra notflåten til konvensjonell flåte under 28 meter til dekning av notfartøyenes fiske med konvensjonelle redskap.

Tabell 1 Kvotefordeling av sei nord for 62°N i 1999, på fartøygrupper

Fartøygruppe	Kvantum (tonn rund vekt)
Konvensjonelle fartøy	44.413
- under 28 meter	38.995
- over 28 meter	5.418
Trålere	48.538
- seitrålere	9.708
- torske-trålere	38.830
Seinotfartøy*	44.550
Til sammen	137.500

*) Av gruppekvota overføres 4.000 tonn til konvensjonelle fartøy, til dekning av seinotflåtens fiske med konvensjonelle redskap.

Reguleringsforskriften om seifisket i nord gir innledningsvis et generelt forbud mot

fiske etter sei. Derneft redegjør den for totalkvote, kvoter for de enkelte regulerings-

gruppene og periodiseringen av disse. (Det er kun konvensjonelle fartøy over 28 meter som ikke har periodisering av kvoten over året). Forskriften fastsetter også deltakerbegrensningene for de enkelte fartøygruppene, samt maksimalkvoter og fartøykvoter for de enkelte grupper av fartøy. Den gir også opplysninger om bifangstbestemmelser, orientering om stopp i fisket, bemyndigelse av Fiskeridirektoratet (som foretar oppsyn og endringer av forskriften) og straff ved overtrødelse av bestemmelsene. Alt i alt skjer reguleringene av seifisket over flere dimensjoner for de involverte fartøygruppene, der det blir mange kontrollpunkter for den enkelte reder å holde seg innforstått med.

Råfisklaget er i tillegg gitt vide fullmakter under utøvelsen av fisket etter sei med not i nord. At forskriften (etter våre registreringer) endres hele åtte ganger i løpet av reguleringsåret⁵⁾ gjør også sitt til å komplisere bildet, og som vi vil redegjøre for under kapittel 5 så bunner mye av støyen i avisene i akkurat de endringene i reguleringene som kommer over året. I tillegg kommer det at mange andre forskrifter bidrar til å regulere aktiviteten på havet. Reguleringenes mange dimensjoner vanskeliggjør også en enhetlig kontroll med utøvelsen av fisket. Vi skal ikke gjøre reguleringenes legitimitet til et tema her men det fokuserer fra flere hold på at det må tas et oppgjør med moralen i næringa⁶⁾. Fra næringsas hold er det fremhevet at fiskerne må finne reguleringene fornuftige samtidig som demokratiske beslutningsprosesser må ligge til grunn for myndighetenes maktutøvelse gjennom reguleringene, for at utøvelsen av fiske skal bli i overensstemmelse med disse. Resultatet av at fiskerne ikke lojalt følger reguleringsbestemmelsene kan bli store kontrollproblemer, som krever et byråkrati langt utover det myndighetene i dag rår over, (se kronikk av E. Falch, Fiskaren 10. mai 1999).

I det følgende gis det en kort gjennomgang av reguleringene for de enkelte fartøygruppene i 1999 der vi ved hjelp av noen figurer forsøker å billedgjøre de endringer som skjer over året, i større detalj enn tabellen over. Hensikten er å relatere begivenhetene til de oppslag som fisket får i fiskeri-

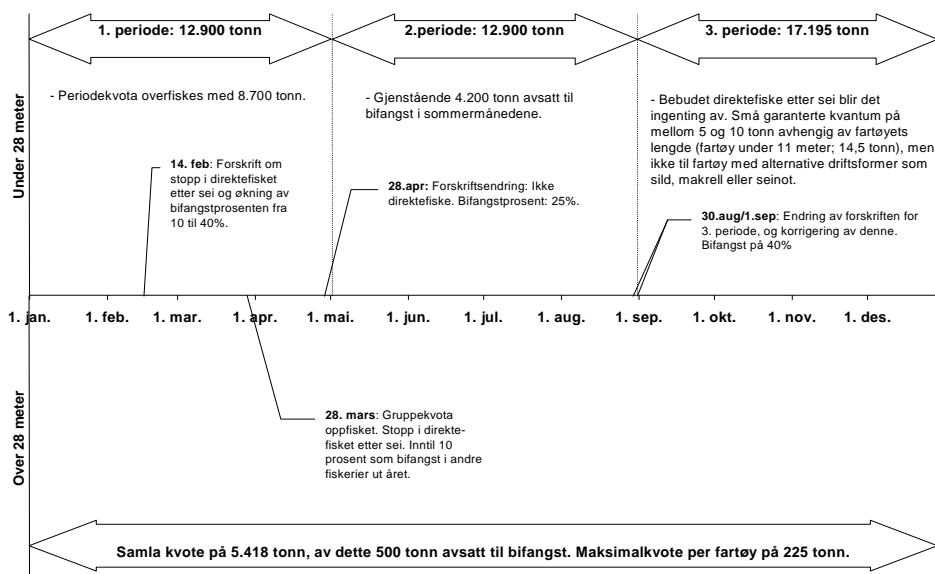
pressen slik at man finner en sammenheng for mediestøyen, (se Figur 4).

Konvensjonelle fartøy – under 28 meter største lengde

Denne gruppen er kanskje den som opplever mest turbulens over året, både med tanke på stopp, endring i bifangstprosent og oppmerksomhet mot og fra myndighetene. I antall fartøy er det også den største grupperingen, og fiskeriministeren hevder i et intervju med Fiskeribladet (3. september 1999) at hele 5.000 fartøy leverte sei i 1999, hvilket nok ikke er langt unna sannheten. Reguleringshåndgrepene for denne flåten er å finne i øverste del av Figur 2. Figuren viser også reguleringsåret for den større delen av konvensjonell flåte, de over 28 meter, en fartøygruppe vi kommer tilbake til i neste avsnitt.

Stoppen i direktefisket etter sei for de små konvensjonelle fartøyene kom så tidlig som 14. februar. Det store opptaket av sei blir forklart med svært god tilgjengelighet kombinert med at skrei- og torskefisket lot vente på seg, hvilket fikk mange til å legge om til seigarn. Alternative forklaringer var også at en stor del sei ble levert i uke 1, hvilket kunne tyde på at det "hang lapper på fiskebrukene" som ikke ble effektuerte med sluttседler før overgangen til et nytt år og nye kvoter, (se blant annet Fiskeribladet 29. januar 1999). En uke i forkant av stoppen i direktefisket ble imidlertid en stopp bebudet, men den ble opphevet, før den ble gjort gjeldende, i påvente av et møte i departementet mellom de involverte partene.

At seistoppen ble bekjentgjort en uke i forkant gav også fiskerne et større incitament til å fortsette seifisket, og ved stoppen hadde snurrevadbåtene tatt en tredel av konvensjonell kvote. Disse hadde også intensivert fangsten på natta når seien var mest tilgjengelig. Bifangstbestemmelsene er nemlig slik at all bifangst går av båtkvota, mens de som har tatt båtkvota får bifangsten som tillegg. Med 40 prosent bifangst, som utfallet ble i første periode, ble det en god ekstraintekt for de raskeste⁷⁾.

Figur 2 Reguleringene i 1999 for konvensjonell flåte, henholdsvis under og over 28 meter

Konvensjonelle fartøy – over 28 meter største lengde

Også for den større flåten ser vi at stoppen i det direkte fisket kom nokså tidlig på året. Denne fartøygruppen er de av seifiskerne som får minst oppmerksomhet i pressen. Den består (selvfølgelig) av fartøy over 28 meter som fisker med garn og/eller autoline. Til sammen var det 24 fartøy i denne flåtegruppen i 1999, (S.A. Rånes, NFH, personlig meddelelse). Kun to ganger i løpet av året har vi registrert omtale av disse fartøyene i fiskeripressen, begge gangene i Fiskeribladet. Den første gangen de omtales er i en notis på sistesida den 26. mars, om at det innføres fangststopp for denne gruppen fra søndag 28. mars. Med stoppmeldingen innføres det stans i alt direkte fiske etter sei ut året for disse, og de gis en bifangstandel på 10 prosent i fiske etter andre fiskeslag. Siste gang er midtsida 6. august der det fra direktoratet heter at gruppekvota er overfisket med 122 tonn, bifangstsei inkludert. Hvor mye mer kvota ble oppfisket med før millenniumet inntraff vites ikke, men dersom denne flåtegruppa møtte like store problemer med innblanding av sei på høstparten som den minste flåten, så kan overfisket ha vært betydelig i 1999.

Seinot

Seinotflåten er nok den som høster flest spalte-meter i avisene. Både i form av uttalelser fra egne rekker og omtale fra andre deler av sektoren. Årets reguleringer ble i tillegg viktige i form av at det ble innført deltakelsesbegrensning for denne redskapsgruppen, og mye av oppmerksomheten frem mot mai dreide seg om hvordan disse ville bli utformet. Spenningen var knyttet til hvor mange som skulle få delta, særlig ettersom antallet fartøy i fiske med not ble doblet fra 1997 til 1998. Departementet landet til slutt på en liberal tolkning, der alle fartøy over 13 meter som hadde deltatt i enten 1996, 1997 eller 1998 og som hadde fisket mer enn 10 tonn fikk delta. Eller dersom nybygde eller ombygde fartøy etter planene ble rustet med seinot som et viktig driftsalternativ. Med i notgruppa hører også seks fartøy over 90 fot (1999) som med medhold i forskrift av 8. mars 1974 har konsesjon til fiske etter sei med snurpenot. Det totale antall fartøy som deltok i årets seinotfiske kan overstige 300, inkludert de under 13 meter som ikke inngikk under deltakerbegrensningen, (S.A. Rånes, Norges fiskerihøgskole, personlig meddelelse). Seinotsesongen i 1999 ble i tillegg svært forskjellig fra 1998, med langt dårligere etterspørsel og priser for notseien.

Figuren under viser reguleringsåret 1999 for seinot og trålflåten:

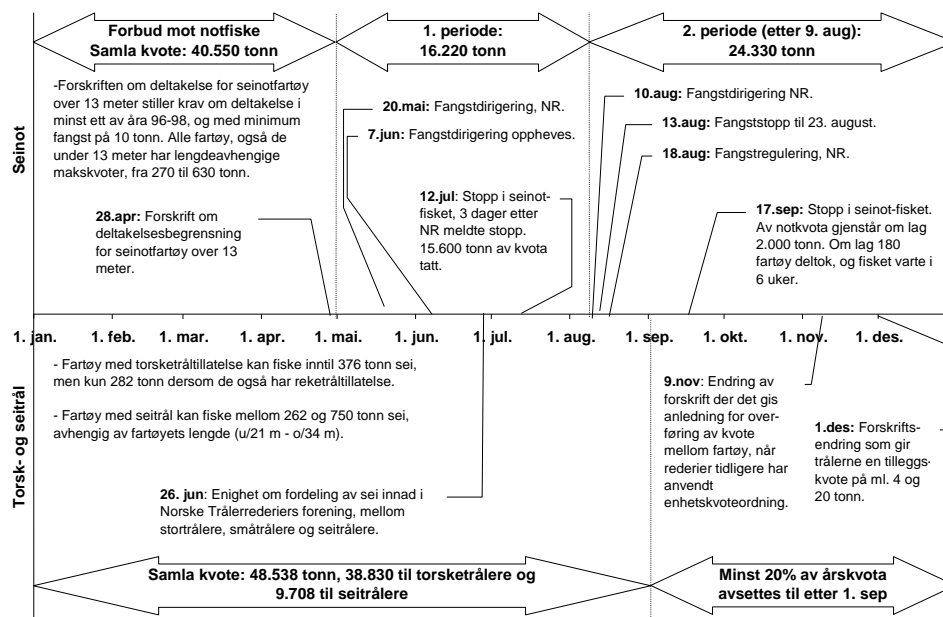
Reguleringsåret for seinotflåten kan i likhet med den minste konvensjonelle flåten deles inn i tre deler: En med forbud mot å fiske sei med not (før 1. mai), mens det for periodene etter var avsatt to periodekvoter, med størsteparten etter 9. august. I forbudsperioden var det som nevnt størst spenning knyttet til hvem som skulle få fiske med seinot nord for 62°N. Forskriften var klar fra Departementet først tre dager før fisket skulle starte, hvilket avstedkom stor interesse fra næringen så vel som avisene. I første del av notfisket var deltakelsen mellom 20 og 80 fartøy. Fisket var godt i slutten av mai, og det ble innført dirigering i perioden 20. mai til 7. juni. Like før stoppen ble innført, i begynnelsen av juli, tok fisket seg opp igjen.

Andre periode startet med et kappfiske, og i løpet av de fem første dagene etter åpningen 9. august ble 11 millioner kilo innmeldt til Norges Råfisklag. Allerede 10. august ble det innført tvungen dirigering (ingen direktehåving uten uttrykkelig velsignelse fra Norges Råfisklag), og tre dager senere ble det innført en utvidet helgestopp,

som ble utvidet til 18. august. Da ble det åpnet for fiske for 36 fartøy som kunne langtidslagre, mens stoppen ble forlenget til den 23. august for de som ikke hadde meldt sin interesse for denne ordninga. Dette avstedkom stor irritasjon blant de uten muligheter til langtidslagring, som troppet opp på Norges Råfisklags kontor for å utdype sin misnøye, noe som høstet en førsteside i Fiskaren (20. august) og en notis i Fiskeribladet (24. august). I løpet av august hadde hele 160 fartøy meldt inn fangst, og etter seks uker ble det stopp den 17. september, hvilket viste seg å være om lag 2.000 tonn under kvotetaket⁸⁾. Restkvantumet ble ikke refordelt, til tross for at flere aktører ønsket det. Mot slutten deltok 60-70 fartøy ettersom mange forlot for å være med i makrell eller sildefisket, mens 180 totalt hadde deltatt på seinsommeren.

Trålerflåten

I hovedtrekk kan mediaoppmerksomheten rundt trålerflåten dette året oppsummeres med tre begivenheter innenfor fisket etter sei nord for 62°N.

Figur 3 Reguleringsopplegg for seinot- og trålfartøy i 1999

I årets begynnelse får industri-/sildetrålerne medias søkelys på seg fordi det hevdes at de får store mengder sei i trålen, hvilket er forbudt. Fiskeridirektoratet stenger av den grunn Vestfjorden for bruk av flytetrål i fisket etter sild. Derneft pågår debatten om bruk av rist, også i tråling etter sei, med bakgrunn i, og opp mot de nye minstemålbestemmelsene for sei og påfølgende maskeviddebestemmelser for trål. Den tredje store saken er Norges Trålerredere Forening som etter lang tids tautrekking, enes om et utspill om fordelingen av seien innad i trålergruppa; et tema som høstet mye storm forrige år. Mot slutten av året kommer også to forskriftsendringer som gjelder trålerne seifiske: Først gis det anledning til å overføre kvote mellom fartøy innen samme eller samarbeidende rederi, når begge fartøy er tildelt kvote og rederiet(-ene) tidligere har tatt fartøy ut av fiske under enhetskvoteordninga for torsketrålere. Alt i alt får ikke denne flåtegruppen så mange oppslag i avisene, i motsetning til den opphetede debatten i 1998 rundt fordelinga av sei innad i gruppen.

”Ka du sei?” Om å fiske sei og ikke ha noe en skulle sagt”

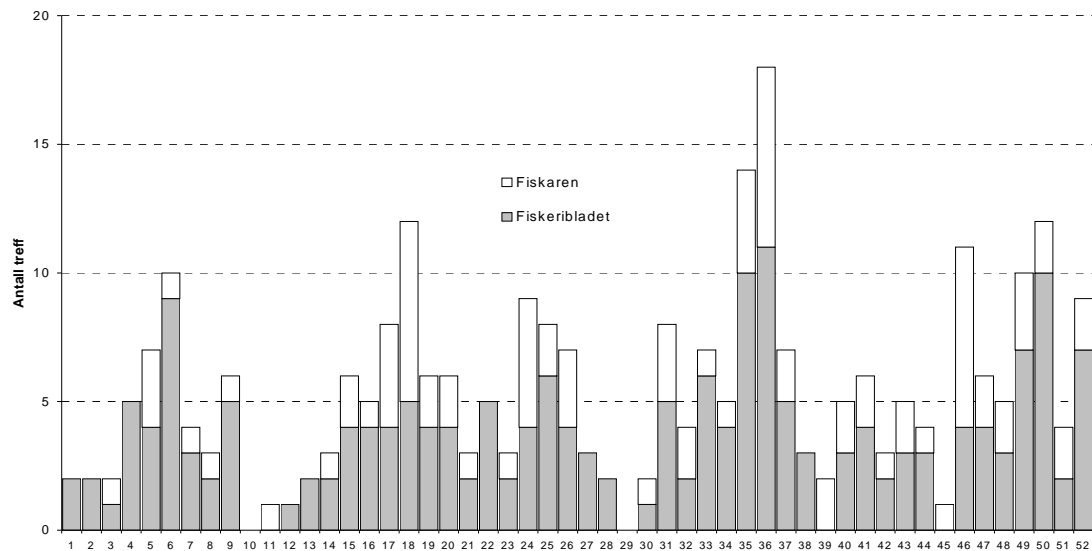
Overskriften er hentet fra et leserinnlegg som stod på trykk i Fiskeribladet 2. mars 1999. Forfatteren var dagens formann i Norges Kystfiskarlag, Erich Falch, og som tittelen tyder på gav den uttrykk for den frustrasjon som var å spore i kystflåten etter stoppen i direktefisket. Den kom på et tidspunkt da tilgjengeligheten på sei var så god at det var vanskelig å holde seg innenfor den lovlege bifangstandelen på 40 prosent. Forfatteren rettet samtidig spørsmålstegen ved rettferdigheten av at en seinotbåt har 6 ganger større kvote enn et kystfartøy med samme lengde. Videre at notbåtens fiske etter sei vil tilsvare 16 til 18 ganger så mange fanga individer, gitt at snittvekten er henholdsvis 1,0 til 1,5 kg for seinotflåten og mellom 3 og 4 kg for kystfiskebåten. Dette var bare ett av de mange innspillene rundt seifisket som har stått å lese i de to avisene i 1999.

Metode og metodekritikk

Ved å ta utgangspunkt i de to konkurrerende avisene skulle det borge for at de fleste nyhetene som angikk sei kom til overflaten. Men vi står også i fare for dobbelttelling, der samme utspill gjengis i begge avisene. Dette har vi ikke korrigert for i materialet, noe som sikkert kan føres til rekken av svakheter av analysen⁹). Men ved å relatere antallet treff på de enkelte kategoriene, til den enkelte avis, er målet å dekke opp noe av denne mangelen.

I det hele har vi registrert 282 artikler, ledere, leserinnlegg eller intervjuer som på ett eller annet vis omhandler seifisket i nord. Av disse stammer 190 fra Fiskeribladets 102 utgivelser mens de resterende 92 har stått på trykk i ett av Fiskarens 147 numre. Det gir Fiskeribladet et snitt på 3,7 omtaler av sei hver uke, mot Fiskarens 1,8. Alternativt henholdsvis 1,9 og 0,6 omtaler av sei i hver utgave for de to avisene. Om fordelingen på de to ulike avisene må det legges til at der Fiskeribladet synes å splitte opp de enkelte sakene under flere overskrifter, tenderer Fiskaren til å bruke bare en eller to overskrifter. Som det fremgår av vedleggene over omtalene i avisene bak i denne trykksaken, har vi valgt å registrere omtalene av seifisket til hver enkelt overskrift der seifisket har vært et hoved- eller bimoment, hvilket i dette henseende kan skape et noe skjevt bilde. Vår oppfatning er allikevel at det i Fiskeribladets dekning av 'kystens næringsliv' legges større tyngde på flåten (og kanskje spesielt kystflåten) enn hva tilfelle er for Fiskaren. Det er kanskje også som en naturlig konsekvens av (det tidligere) hovednedslagsfeltet til de to avisene – Nord Norge og Vestlandet.

Figuren som presenteres under fokuserer på når avisene har stoff på trykk som omhandler seifisket i nord. Det er fremstilt som antall treff per uke, for å få en kontinuerlig fremstilling, ettersom avisene har ulike dager for utgivelse og ulikt antall utgivelser per uke. Videre har vi splittet opp stolpene for å se hvilken kilde 'treffene' stammer fra. Figuren lar seg best tolke ved å se den i sammenheng med Figur 2 og Figur 3 ovenfor.

Figur 4 Antall artikler ukentlig i Fiskaren og Fiskeribladet med omtale av fisket etter sei nord for 62°N i 1999 (N=282)

Ser vi på de ulike toppene som fremkommer i figuren så kan følgende tilleggsopplysninger være forklarende for den store mediaoppmærksomheten rundt seifisket i nord: Uke 6 starter med et krisemøte i Fiskeridepartementet som bunner ut i en forskriftsendring om stopp i det direkte seifisket for konvensjonelle fartøy under 28 meter, samtidig som bifangstprosenten økes til 40 prosent. Uka før preges av en likeledes stopp som oppheves før den settes ut i livet, i påvente av møtet i departementet. Neste topp finner vi i uke 18 der de fleste oppslagene dreier seg om lukkingen seinotfisket for fartøy over 13 meter med reaksjoner over deltakerforskriften og at det ikke åpnes for direktefiske i sommerperioden for den konvensjonelle gruppen. I uke 24 og de påfølgende to ukene er det 4 begivenheter som tar oppmerksomheten: Det avholdes årsmøte i Norske Trålerredere Forening etter at et utvalg legger frem forslag om intern fordeling av seien i trålgruppa. Dernest er det årsmøte i Troms Fiskarfylking. Videre springer nyheten om at det Røkkekontrollerte selskapet Norway Seafoods ASA markedsfører Alaska Pollack som sei i Norge, og til slutt endrer departementet skjæringsdatoen for seinotdeltakerne. I uke 35 og 36 sammenfaller oppmerksomheten

med inngangen av tredje periode for konvensjonell flåte, som etter en forskriftsendring får et avkortet høstfiske etter sei samtidig som de som har alternativer til seien ekskluderes fra det direkte seifisket. I uke 46 rettes søkelyset hovedsakelig mot anmeldelsen, og reaksjonene i etterkant av anmeldelsen av Angelsens fartøy "Skolmen". I uke 49 og 50 er det ulike innspill til reguleringsrådet samt årsmøtet i Nordland Seinotlag som dominerer avisenes behandling av seifisket.

Uten at vi har belegg for det gjennom å foreta tellinger for den oppmerksomhet som vies andre fiskerier så står det for oss som om den spalteplass som blir seifisket til del er en smule overdreven i forhold til fiskets økonomiske betydning i næringa. På første hånd, så vel som på eksportsiden, utgjør verdiskapninga fra seifisket om lag ¼ del av torskefiskeriene, (1997)¹⁰. I verdi på første hånd har fisket etter sei hatt om lag samme betydningen de seinere åra som den totale fangst av reker og skalldyr. Det er på sin side et fiske som høster langt færre spalter i fiskeripressen gjennom året. Deltakelsen i seifiskeriene i nord er imidlertid langt høyere enn i trålfisket etter reke: Ved inngangen av 1999 var det 108 fartøy i Norge som hadde reke-trållatelse. Deltakerforskriften for

seinot fastsatte at om lag 200 fartøy over 13 meter fikk fiske sei med not, (i tillegg kommer de konsesjonsbelagte over 90 fot, samt de under 13 meter) mens om lag 5.000 fartøy fisket sei med konvensjonell redskap¹¹⁾. I tillegg er rekeflåterflåten en mer homogen gruppe enn det man finner innenfor seifisket, der motsetningene ofte går mellom konvensjonell, trål og not. Og for 1999 kan man for rekeflåtens del konstatere at etterspørselssituasjonen var en ganske annen enn hva seifiskerne kunne registrere.

Presseoppslagene konstaterer viktigheten av seifisket som et bifiske til hovedaktiviteten langs kysten, der det i første rekke fangstes på torsk, og det understreker at mange er involverte i, og økonomisk avhengige av, dette fisket.

I det følgende vil analysen dreie seg rundt tre dimensjoner ved de innlegg som er kommet i avisene. Det første spørsmål som stilles er *fra hvem* kommer utsagnene i pressen. Er det redaksjonelt stoff eller kan det spores til identifiserbare næringsaktører? I de fleste tilfeller er det siste gjeldende. Der nest spør vi *om hvem* handler utsagnene. Hvem er skyteskive/ hoggestabbe for de som uttaler seg? Og til sist *hva* uttaler vedkommende seg *om*? Besvarelsene på disse tre spørsmålene har vi fordelt på kategoriene som det fremgår av Tabell 2 under. I det

følgende vil disse tre angrepsvinklene bli nærmere gjennomgått, med fordelingen på de oppgitte kategoriene. Tallene presenteres for begge avisene samlet, men der avisenes dekning er avvikende gis det resultater for den enkelte, med siktepunkt å forklare forskjellen mellom dem.

Hvem uttaler seg om sei i avisene?

Av første kolonne av Tabell 2 går det frem hvem som er hovedleverandører av stoff til avisene vedrørende seifisket i nord. Vi har tatt utgangspunkt i de tre berørte flåtegruppene, organisasjonene og de viktigste institusjonene i næringa til vårt formål der vi ønsker å identifisere hvem som kommer med innspill om seifisket. I tillegg kommer avisenes redaksjon og andre meningsyttere. Ett av problemene vi støter på er hvem som skal tilsies å være den originale leverandøren av innspillet. Særlig i grenseskillet om det er redaksjonen eller intervjuobjektet som er den riktige kilde møter vi problemer¹²⁾. Ett annet punkt er hvem som skal tilskrives ansvaret for innlegget når reder/fisker også er organisasjonsmann¹³⁾. Problemet er taklet etter beste evne for hvert innlegg, men aldri som mer enn en avsender.

Tabell 2 Kategoriene som fordeler svarene på spørsmålene: Hvem uttaler seg? Hvem handler innspillet seg om? Hva uttaler de seg om?

Hvem uttaler seg?	Hvem omtales?	Hva dreier omtalen seg om?
- Trålerflåten	- Trålerflåten	- Reguleringer
- Notflåten	- Notflåten	- Stopp i fisket
- Konvensjonell flåte	- Konvensjonell flåte	- Bifangstproblematikk
- Fiskeridepartementet	- Fiskeridepartementet	- Lovbrudd, juks
- Fiskeridirektoratet	- Fiskeridirektoratet	- Kvote
- Norges Fiskarlag	- Norges Fiskarlag	- Fisket generelt
- Lokale/Regionale Fiskarlag	- Lokale/Regionale Fiskarlag	- Rettferdighet
- Norges Råfisklag	- Norges Råfisklag	- Bestand
- FnL/Industrien	- FnL/Industrien	- Pris, verdi
- Norges Kystfiskarlag	- Havforskningsinstituttet	- Størrelse
- Havforskningsinstituttet	- Reguleringsrådet	- Forskning
- Redaksjonen	- Generelle forhold	- Deltakelse
- Andre	- Andre	- Trålrisk
		- Fordeling
		- Minstemål
		- Marked, avsetning
		- 'Alaska'-sei

Til sammen registrerte vi 293 'avsendere' til de tidligere omtalte 282 artiklene som omhandler sei. Flere innspill har med andre ord mer enn en avsender. Etter vår opptelling er det redaksjonene som er den største premissleverandør til det som skrives om det nordlige seifisket, med totalt 18 prosent av skriviene. Deretter følger Norges Råfisklag med 17 prosent og Fiskeridirektoratet med 12 prosent. Konklusjonen må imidlertid modereres ettersom Norges Råfisklag er den som flest ganger kommer til ordet i Fiskeribladet og således den største for den avisa, mens Fiskeridirektoratets innspill har like stor gjennomslagskraft som Råfisklaget i Fiskaren, med 13 prosent hver. Salgsorganisasjonen eksponerer seg som naturlig sterkest i Fiskeribladet med 19 prosent (jfr. deres målsetting under avsnittet "Fiskeribladet"), mens i Fiskaren står de bak 13 prosent av oppslagene. På plassene bak der igjen følger notgruppa, konvensjonell flåte, departement og lokale og regionale fiskarlag. Alle med sju prosent av oppslagene. Totalt sett finner vi at flåten (trål, not og konvensjonell), myndighetene (departement og direktorat), tillitsmannsapparatet (Norges Fiskarlag og deres lokale foreninger, samt Norges Kystfiskarlag), Råfisklaget og redaksjonen er om lag like store og står for til sammen ni tideler av innspillene om sei.

Hva gjelder de to avisenes forskjell i innspill fra de enkelte grupperingene, har vi allerede omtalt Råfisklagets overrepresentasjon i Fiskeribladet. Likeså er det verdt å merke seg at Fiskarens redaksjon og journalister har relativt flere egeninitierte saker om sei enn Fiskeribladet. Årsaken til dette kan være så enkel som journalistenes nettverk og

deres oppsøkende virksomhet, hvilket igjen vil gjenspeile de fleste kategoriene og for så vidt hele analysen. Samtidig kan vi for flåtens del se at not og trål oftere kommer til orde i Fiskaren enn i Fiskeribladet, mens det motsatte er tilfelle for konvensjonell flåte. Fiskaren har et større innslag av stoff fra direktoratet enn Fiskeribladet, men det skyldes nok mer at vi har registrert forskrifter om seifisket og endringer av disse (J-meldinger) i Fiskaren, enn at Fiskarens redaksjon og direktoratet er samlokaliserte i Bergen. Norges Fiskarlag sammen med lokale og regionale fiskarlag står bak 13 prosent av oppslagene, og der det sentrale laget er overrepresentert i Fiskaren, står de lokale og regionale lagene bak forholdsvis flere oppslag i Fiskeribladet. De øvrige kategoriene tegner seg bare for mindre andeler av oppslagene som det fremgår av Tabell 3, men det er interessant å merke seg at Norges Kystfiskarlag relativt oftere bruker Fiskaren som talerør foran Fiskeribladet, mens det er motsatt for Havforskningsinstituttet.

Det er videre verdt å merke seg at til tross for at omsetningen var vanskelig i 1999, med høye råstoffpriser og lave salgspriker, så kommer det ikke så mange innspill fra industrien. I tre av fire tilfeller er det FNL som uttaler seg og i halvparten av tilfellene er det forhandlingene om minsteprisen som omtales. Allikevel kommer deres mening om seifisket godt til uttrykk gjennom to intervjuer med FNL-direktør T. Martinussen (Fiskeribladet, 20. august og 19. oktober 1999), der han grunngir sitt syn hvorfor reguleringene er i mispass med fiskeindustrien.

Tabell 3 Fra hvem kommer innspillene til fiskeripressen? Relativ fordeling, samlet (N=298) og på Fiskeribladet (n=199) og Fiskaren (n=99) hver for seg

	Trål	Not	Konv	FID	Fdir	NF	Lok./ Reg.f.l	NKfl	NR	FNL/ Ind.	HI	Red	Andre
Fiskeribladet	3 %	6 %	9 %	7 %	11 %	4 %	9 %	5 %	19 %	3 %	6 %	16 %	3 %
Fiskaren	5 %	9 %	4 %	6 %	13 %	6 %	4 %	8 %	13 %	5 %	2 %	22 %	2 %
SUM	4 %	7 %	7 %	7 %	12 %	4 %	7 %	6 %	17 %	3 %	4 %	18 %	3 %

FID = Fiskeridepartementet, Fdir = Fiskeridirektoratet, NF = Norges Fiskarlag, Lok./Reg.f.l. = Lokale/Regionale Fiskarlag, NKf l= Norges Kystfiskarlag, FNL/Ind. = Fiskerinæringens Landsforening/Industrirepresentanter, HI = Havforsknings-instituttet, RED = redaksjonelt stoff.

Tabell 4 Hvem omtales i avisinnlegg om sei? Relativ fordeling, samlet (N=484), på Fiskeribladet (n=314) og Fiskaren (n=170) hver for seg

	Trål	Not	Konv	FID	Fdir	NF	Lok./Reg fl	NR	FNL/Ind.	HI	Reg råd	Gen	Andre
Fiskeribladet	7 %	31 %	24 %	10 %	4 %	1 %	2 %	2 %	5 %	4 %	1 %	6 %	3 %
Fiskaren	6 %	32 %	18 %	12 %	4 %	2 %	1 %	4 %	4 %	3 %	1 %	9 %	5 %
SUM	7 %	31 %	22 %	11 %	4 %	1 %	1 %	3 %	5 %	3 %	1 %	7 %	3 %

Reg.råd = Reguleringsrådet, Gen = generelle forhold

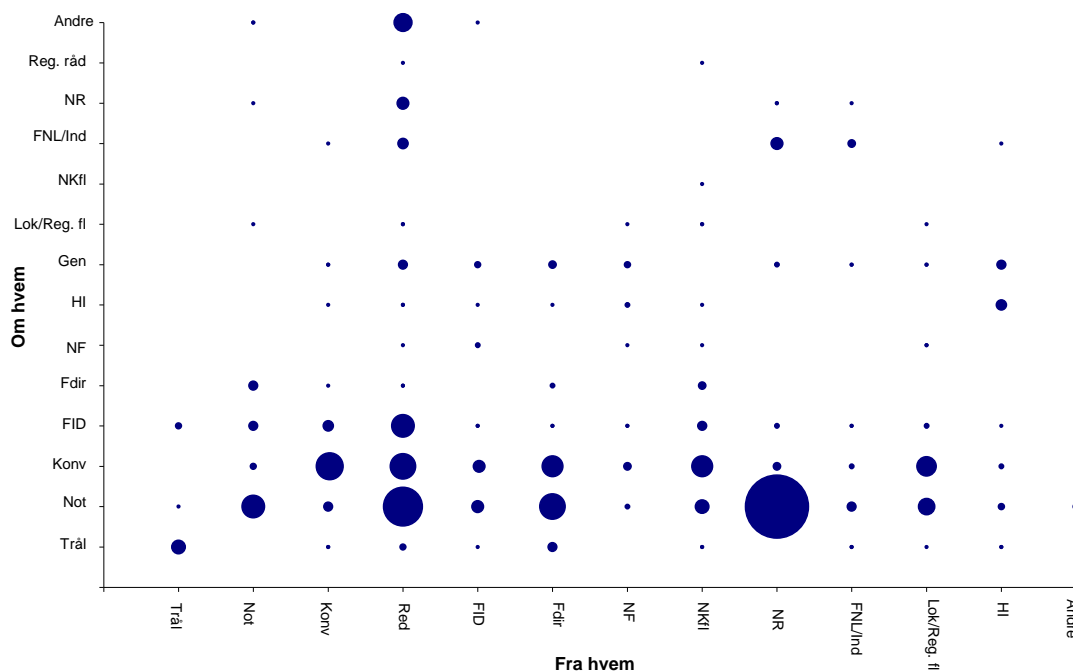
Så langt om hvem som fremlegger sitt syn om seifisket i de to avisene. I neste avsnitt prøver vi å kartlegge *hvem* innleggene handler om.

Hvem omtales i avisinnlegg om sei?

I likhet med det første spørsmålet vi stilte, så får vi også her flere registreringer enn det er sei-omtaler i materialet. Hele 484 adressater er gjenkjent i de 282 oppslagene; nesten to under hver overskrift. I Fiskaren er forholdstallet mellom adressater og artikler noe stør-

re enn for Fiskeribladets vedkommende, muligens fordi avisen synes å bruke færre overskrifter enn sistnevnte, eller fordi det redaksjonelle innslaget, som omtaler fisket i mer generelle vendinger, er større.

Ser vi nærmere på hvem av avsenderne som retter omtalen mot flest adressater så er det 'andre', Kystfiskarlaget, FNL/industrien og redaksjonen (i den rekkefølgen) som omtaler flest aktører i sine meddelelser. Tabell 4 viser fordelingen på hvem som omtales i avisene under artikler om fisket etter sei i nord.

Figur 5 Hvem omtaler hvem når det gjelder seifisket i nord i fiskeripressen. Absolutt fordeling

Det mest iøynefallende ved Tabell 4 er hvor stor oppmerksomhet som vies notflåten. Dette sammen med en generell økning for alle flåtegruppene fra den forrige tabellen, hvilket bare skulle mangle så lenge det er disse aktørene som utgjør kjerneaktiviteten i fisket etter sei; nemlig fisket. Notgruppa omtales i nesten en tredel av alle saker, og sammen med trål og konvensjonell flåte utgjør de 60 prosent av fokus i artiklene. Departement, direktorat og Havforskning-instituttet er målet for skriveriene i 18 prosent av tilfellene, mens de andre instansene i langt mindre grad er 'hoggestabbe'.

Det er også interessant å se på hvem som omtaler hvem og i Figur 5 er dette forsøkt billedgjort i form av et punktdiagram. Fra X-aksen går det frem hvem som kommer med innspillene til pressen, og på Y-aksen står de ulike adressatene å lese. Forskjellen i punktstørrelse er ment å signalisere antall ganger 'X' omtaler 'Y'. De minste punktene er da ett eller to omtaler mens det største punktet (NR, Not), tilsvarer 42 referanser til not.

Det mest fremtredende i figuren er Råfisklagets omtale av notgruppa. Det bygger selvfølgelig på salgslagets rolle i notfisket, med ansvar for omsetningen og – i stor utstrekning – gjennomføringen av fisket. At notfisket foregår i en forholdsvis rolig periode hva gjelder andre fiskerier gjør også sitt til at det vies stor oppmerksomhet i pressen, og da er Råfisklaget en informasjonsleverandør i særklasse. Videre ser vi at flåtegruppene er mest opptatt av sin egen situasjon, som naturlig er, og at det fra avisenes side er not, konvensjonell og departement som får mest oppmerksomhet. Departement og direktorat omtaler not og konvensjonell mer enn annet, mens fiskernes tillitsmannsapparat oftest omtaler konvensjonell flåte, med not som en god nummer to.

Figuren kan oppfattes som noe misvisende ettersom den kun ser på antall omtaler som gis av den enkelte kilde på hver kategori. Dersom man heller ser på relativ oppmerksomhet som vies den enkelte aktør; for eksempel hvor stor andel av redaksjonens oppmerksomhet som tilfaller departementet, så vil bildet endres noe. Av alle premissleverandører som er å finne langs 'X-aksen' så er not inne på deres '3 på topp'-liste, og inntar førsteplassen hele seks ganger. Hadde innspillene kommet fra *en* 'representativ'

kilde så ville not fått 28 prosent av oppmerksomheten. Konvensjonell flåte havner på 'topp tre'-lista til ti av de 13 kildene og noterer seg for fem førsteplasser. I snitt for alle kildene vies denne delen av flåten 22 prosent av oppmerksomheten. Departementet og trålerflåten er på 'topp tre'-lista henholdsvis seks og tre ganger, og får henholdsvis elleve og ti prosent av oppmerksomheten. Trål innehar en førsteplass (fra egne rekker), departementet ingen.

Det synes klart at not får den største oppmerksomheten i pressen, etterfulgt av konvensjonell, departement, trål, og generelle forhold. I det neste avsnittet skal vi forsøke å tilkjenne hvilke tema innleggene om sei omhandler, som skissert siste kolonne i Tabell 2.

Hva handler avisinnleggene om?

Det første problemet vi støtte på under dette punktet var hvilke kategorier man skulle dele omtalene inn i. De er mer eller mindre blitt til etter hvert som stoffet i avisene har blitt gjennomgått, og som det fremgår av kategoriene i Tabell 2 så gir de ikke seg selv de ulike kategoriene vi landet på. Ei heller er de gjensidig ekskluderbare; Reguleringsene omfatter som kjent både stopp i fisket, bifangst- og kvotebestemmelser, så vel som minstemål. Og minstemål og størrelse er ofte to sider av samme sak. Videre er det slik at en kategori i et oppslag gjerne går hånd i hånd med en annen. Det kan for eksempel være reguleringer og kvote, rettferdighet og fordeling eller forskning og bestand. Vi har likevel valgt å la de fremstå som omtalt i den videre presentasjonen, av mangel på en bedre gruppering. Like fullt vil vi først gi en omtale av de kategoriene som fremgår av Tabell 2.

- *Reguleringer*

Her tar vi med de innspill som omhandler reguleringene generelt, og som ikke automatisk lar seg definere som en eller flere av de nedenstående. Også omtalene av år 2000-reguleringene og behandlingen i Reguleringsrådet inngår her, sammen med leserbrev og andre innspill om de håndgrep myndighetene gjør i reguleringssammenheng.

- *Kvotene*
Omtale av kvotene for de enkelte gruppene og samla kvote. Nært knytta til kategoriene regulering, rettferdighet, fordeling, bestand og forskning.
- *Fordeling*
Her er det snakk om fordelingen mellom de ulike flåtegruppene. Knyttes ofte til kvote, rettferdighet og reguleringer.
- *Fisket generelt*
Omtale av fisket som sådan og i særleg stor utstrekning Råfisklagets redegjørelse av utviklingen i fisket under notsesongene, til dels også konvensjonell flåtes fiske i første periode.
- *Rettferdighet*
I særleg grad etterlysninger av rettferdighet i reguleringsopplegget, og som sådan knyttet til fordeling, regulering og kvote. At avsendar oftast er kystflåten og mot-taker notflåten, er vel verken en hemmelighet eller en overraskelse.
- *Bifangstproblematikk*
I tillegg til de reguleringsmessige håndgrep angående bifangst, kommer også aktørens syn - og brudd - på disse frem her. Koples til reguleringer og juks.
- *Marked/avsetning*
Berører de utfordringer og begrensninger seien møter i markedet, samt omsetnings-situasjonen. Oftest knyttet til fisket generelt, pris/verdi og reguleringer. Innspillene kommer som regel fra Råfisklaget eller industrien.
- *Stopp i fisket*
Herunder menes de stopp som er foretatt i fisket etter sei for alle fartøygruppene, samt de fiskestoppene som innføres for seinotflåten av Norges Råfisklag. For konvensjonell flåte er det under dette punktet også tatt med pressens håndtering av at det ikke ble åpnet for direktefiske i verken andre eller tredje periode.
- *Lovbrudd og juks*
I tillegg til de anklager og anmeldelser som foreligger, er også de antydninger og henvisninger til mulige lovbrudd tatt med under dette punktet. Kategorien er som sådan sterkt knyttet til bifangst.
- *Deltakelse*
Her er det snakk om deltakelse i seinotfisket og den lukkingen som fant sted på foråret. Dukker gjerne opp sammen med reguleringer, kvote, rettferdighet og fordeling.
- *Bestand*
Uttalelser om tilstanden i seibestanden, fra fiskere så vel som forskere, der førstnevnte i stor grad er kritiske til beregningene fra forskerstanden. Også innspill fra konvensjonell flåte som peker på meningsløsheten ved at bestanden ikke forvaltes på en rasjonell måte. Knyttet til de fleste av de andre kategoriene.
- *Pris, verdi*
Den pris som oppnås på seien og verdien av totalutbyttet fra denne ressursen. Ofte knyttet til fisket generelt, avsetning/marked, fordeling og rettferdighet.
- *Størrelse*
Fiskens størrelse. Knyttet til minstemål, trålrisk, bestand, fisket generelt, forskning, fordeling og rettferdighet.
- *Minstemål*
Minstemål for seien som fiskes. Ofte knyttet til trålrisk, størrelse og forskning.
- *Forskning*
Ulike innspill om bestandsforskningen på sei. Som oftast sammen med bestand, kvote og minstemål.
- *Alaskasei*
Oppslag om Norway Seafoods markedsføring av Alaska Pollock under Frionors merke, som Seifilet produsert av Alaska Sei (Alaska Pollock). Kanskje det eneste 'selvstendige' temaet i denne listen som følger av seg selv og kommer alene.

- *Trålrisk*

Innspill om bruk av sorteringsrist i trålfiske etter sei. Ofte knyttet til minstemål og størrelse, til dels også rettferdighet (ettersom minstemålet er ulikt mellom trål og not).

Med bakgrunn i disse kategoriene har vi funnet den relative fordelingen på hvilke tema som blir brakt på bane under de ulike artiklene. I motsetning til de foregående delene av analysen har vi her ikke et punkt kalt 'annet', og det var kun en artikkel angående seifiskeriet som ikke passet inn i noen av definisjonene over. I det store og hele har de fleste innlegg hatt minst ett av punktene over som gjennomgangstema, men oftest flere. Hele 650 registreringer satt vi igjen med etter å ha kartlagt materialet. Som en gjennomsnittsbetraktning ble det da under hver overskrift behandlet 2,3 tema, med 2,7 og 2,1 tema for henholdsvis Fiskeribladet og Fiskaren, (jfr. det allerede omtalte om for-

skjellig presentasjon av stoffet for de to avisene). I tabellen under er resultatet presentert.

Ikke overraskende ser vi at det er reguleringshåndgrepene som oftest er tema for artiklene i fiskeripressen når det gjelder sei, men som tidligere omtalt så dekker reguleringene et vidt spekter av de andre kategoriene i tabellen¹⁴⁾. I snitt er omtale om reguleringene å finne under en av tre overskrifter, og oftere i Fiskaren enn i Fiskeribladet. På de neste plassene følger kvoter og fordeling, som i likhet med reguleringer gis en lik dekning i de to avisene, kanskje med en overvekt på Fiskaren hva gjelder fordeling. Dette finner vi igjen når vi ser på rettferdighet, som utgjør en større andel av temaene i Fiskaren enn i Fiskeribladet. Det kan skyldes at Kystfiskarlagets representanter oftere brukte Fiskaren som talerør enn Fiskeribladet. Forskjellene på disse to temaene fremheves ved å se på tabellens høyreside som indikerer at temaene ble nevnt i ti prosent flere av overskriftene i Fiskaren enn i Fiskeribladet.

Tabell 5 Tema for artiklene i fiskeripressen, relativ fordeling på totalt antall tema (N=650) og på antall artikler (N=282) for Fiskeribladet og Fiskaren

	Andel av antall tema			Andel av antall overskrifter		
	Sum	Fiskeribladet (n=403)	Fiskaren (n=247)	Sum	Fiskeribladet (n=190)	Fiskaren (n=92)
Reguleringer	14,2 %	14 %	15 %	33 %	29 %	39 %
Kvoté	10,6 %	10 %	11 %	24 %	22 %	30 %
Fordeling	8,9 %	8 %	10 %	21 %	17 %	27 %
Fisket generelt	8,5 %	9 %	8 %	20 %	19 %	21 %
Rettferdighet	7,1 %	6 %	9 %	16 %	13 %	23 %
Bifangstproblematikk	6,8 %	7 %	6 %	16 %	15 %	17 %
Avsetning/Marked	6,8 %	7 %	7 %	16 %	14 %	18 %
Stopp	6,2 %	6 %	6 %	14 %	12 %	17 %
Lovbrudd/Juks	5,8 %	8 %	3 %	13 %	16 %	8 %
Deltakelse	5,7 %	5 %	6 %	13 %	11 %	17 %
Bestand	4,5 %	5 %	4 %	10 %	11 %	10 %
Pris/Verdi	4,3 %	3 %	6 %	10 %	7 %	15 %
Størrelse	3,7 %	4 %	2 %	9 %	9 %	7 %
Minstemål	2,8 %	2 %	3 %	6 %	5 %	9 %
Forskning	2,3 %	3 %	2 %	5 %	6 %	4 %
Alaska-sei	1,5 %	1 %	2 %	4 %	3 %	5 %
Trålrisk	0,5 %	1 %	0 %	1 %	2 %	0 %

Av andre avvik i temadekningen mellom de to avisene er hovedsakelig juks/lovbrudd og pris/verdi å trekke frem: Det fokuseres mer på pris og verdi i Fiskarens dekning av seifisket i nord enn hva tilfellet er i Fiskeribladet, mens juks og lovbrudd under fisket vies forholdsvis mer plass i Fiskeribladets spalter. Årsaken til denne forskjellen synes å ligge i et noe forskjellig fokus i avisene, samtidig som konvensjonell flåte – den gruppen som oftest fokuserer på juks og ulovligheter – er en større bidragsyter til Fiskeribladet enn til Fiskaren.

Oppsummering

Gjennom de foregående avsnitt har vi foretatt en kvantitativ analyse av de oppslag i fiskeripressen i 1999 som angår seifisket i nord. Årsaken har vært den turbulens som har vært – og stadig er tilstede – hva gjelder utøvelsen av dette fiskeriet. I analysen av pressedekningen settes fokus på tre forhold: Hvilke av aktørene kommer med innspill til fiskeripressen under de ulike overskriftene? Hvilke aktører rettes pekefingeren mot? Og til slutt: Hvilke sider ved seifisket er det oppmerksomheten er rettet mot?

Den store overvekt av innspill angående seifisket i avisene dette året er av negativ karakter. Av i alt 282 registrerte presseoppslag kunne en tidel sies å omtale positive ting ved seifisket, om lag 60 prosent var negative, mens de øvrige var av mer nøytral karakter. Funnene fra analysen peker særlig på at det er reguleringene som høster størst debatt. Grunnlaget for munnhuggeriet rundt årets seifiske gikk hovedsakelig på reguleringene, dernest fiskernes lave bestandsestimater samtidig som havet 'kokte' av sei. Med orda til Fiskeribladets redaktør kan meningsforskjellene oppsummeres slik, (leder 11. mai):

"Det er (...) reguleringsopplegget som egger til strid mellom fiskerne på den ene sida og reguleringsmyndighetene på den andre. Det er særlig seireguleringene som skaper strid. (...) Den nordlige seibestanden er en ren norsk forvaltningsbestand som Norge alene har reguleringsmyndighet over. Det skuffer oss derfor at det er denne bestanden som fører til de største stridighetene aktørene i mellom. Derfor burde de tre involverte partene, fiskere, havforskere og departement, tromme sammen til et møte og rydde opp og avklare situasjonen."

At reguleringene og reguleringsendringene avstedkommer mange reaksjoner kan sees av Figur 4 som viser det ukentlige antall oppslag om sei i fiskeriavisene. Høyest antall treff per uke faller som regel sammen med reguleringsendringer fra Fiskeridirektøren.

Ser vi på avsenderne til de ulike presseoppslagene, så er det ikke fra flåtesida de fleste presseoppslagene kommer. Ikke uventet er det den redaksjonelle siden i avisene sammen med Norges Råfisklag det største antall innspill skriver seg fra. Dernest kommer Fiskeridirektoratet (og departement) før vi finner det mest aktive flåtesegmentet. Disse står bak mer enn halvparten av alle overskriftene om sei. Hva gjelder flåteledet, så er det not og konvensjonell flåte (merk: den under 28 meter) som er de som kommer med flest innspill, med om lag like mange hver. Sammen med trål er de en like stor premissleverandør som redaksjonene, med 18 prosent av oppslagene. Fiskernes medlemskapsorganisasjoner; Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag, er omtrent like store. Utsagn og innspill fra trålerne kommer like sjelden på trykk som fra industriens talsmenn, og fra Fiskebåtredernes Forbund hører man i 1999 ingenting, hva gjelder sei.

Den mest omtalte kategori av aktører i fiskerinæringa er not. Den troner alene på topp og nevnes i ett av tre tilfeller. Etter not følger konvensjonell flåte, foran departement, generelle forhold ved fisket og trålgruppa. Not vies størst oppmerksomhet av så vel notgruppa, Råfisklaget, redaksjonen, direktoratet, industrien og andre uspesifiserte aktører. Råfisklaget, med deres rapporter om fisket i notfisksesongen, er i særklasse hva gjelder antall omtaler av notflåten, og av alle deres innspill til fiskeripressen handlet to tredeler om not. Av direktoratets utspill fikk not 35 prosent, og i 28 prosent av tilfellene når departementet uttalte seg var det notfisket som var omtalt. Av avisenes dekning av sei fikk notflåten oppmerksomheten rettet mot seg i ett av fire tilfeller, mens direktoratets interesse til notflåtens fiske etter sei, i særlig grad var konsentrert om utøvelsen av fisket på feltene. Samlet sett stod flåten i fokus i over 60 prosent av omtalene. At hver artikkel ikke bare omhandler én aktør understrekes av at det til 282 overskrifter var knyttet 484 adressater.

Seinotfisket er en aktivitet som utøves i sommerhalvåret når de fleste andre tradisjonelle fiskeriene er betydelig nedtrappet, og som for øvrig norsk media kan det bli langt mellom hver omtalelsesverdig nyhet. I agurktiden må det derfor være bekvemmelig for de to avisene å ha seinotfisket å skrive om, i mangel på andre nyheter som kan høste storm i næringa.

Når det gjelder hvilke tema som tas opp til diskusjon i fiskeripressen, står reguleringene i en særstilling. Av de tretten temaene som er oppført i siste kolonne i Tabell 2, som alle (unntatt ett) innspill fordeler seg på med ett eller flere treff, utgjør reguleringene i overkant av 14 prosent av alle emner som tas opp. På de neste plassene følger:

- omtale om kvotene
- fordelingen av kvotene innad i og mellom flåtegruppene
- generell omtale av det pågående fisket
- diskusjon rundt rettferdighetsaspektet i reguleringene
- innspill rundt bifangstproblematikken (hovedsakelig for trål og konvensjonell)
- saker vedrørende markeds- og avsetningssituasjonen for sei.

Sammen med reguleringene utgjorde disse temaene 60 prosent av det som ble bragt på bane i avisene vedrørende sei.

Fiskeribladet og Fiskaren har en nokså lik profil hva gjelder pressedekningen av seifisket. Fiskeribladet er imidlertid den største leverandøren av stoff om sei, både absolutt og relativt. Layoutmessig påpeker vi imidlertid at Fiskeribladet etter vår mening har en tendens til å bruke flere overskrifter, der Fiskaren gjerne lar ulike tema ved samme sak gå inn under en overskrift.

Der avisene skiller seg fra hverandre i dekningsen av begivenhetene i seifisket i nord, kan sammenfattes under følgende punkter, angående de tre spørsmålene – hvem uttaler seg – om hvem – og om hva:

- Når det gjelder hvem som kommer til orde, så finner vi de største forskjellene mellom avisene i at konvensjonell flåte, lokale og regionale fiskarlag, Havforskningsinstituttet og Råfisklaget oftere bruker Fiskeribladet som talerør, mens Fiskaren er funnet som et mer egnet medium for notflåten og Kystfiskarlaget. Etter vå-

re registreringer er også det redaksjonelle stoffet om sei mer fremtredende i Fiskaren enn i Fiskeribladet.

- Hva gjelder de omtalte aktørene i seifisket, så er tendensen igjen at konvensjonell flåte høster mer blest i Fiskeribladet enn i Fiskaren. Det motsatte er tilfelle for departementet, Råfisklaget og andre næringsinteressenter, samtidig som fisket generelt oftere omtales i Fiskaren.
- ~~Fiskaren~~ nevnes fordeling, rettferdighet og pris/verdi forholdsvis mer i Fiskaren enn i Fiskeribladet, mens det omvendte er tilfelle for lovbrudd og juks under seifisket.

Alt i alt gis det en nokså ens dekning av begivenhetene innenfor seifisket i 1999 i de to avisene.

Relevans

Gjennom arbeidet med pressens dekning av seifisket i nord i 1999 har vi i det ovenforstående gitt en grundig gjennomgang av hvilke oppslag som vies dette fisket, hvilket fokus oppmerksomheten er lagt på og hvem som er de mest aktive i omgangen med pressen (eventuelt hvems utspill pressen finner mest interessant å trekke til torgs). For det pågående prosjektet – samfunnsfaglig fiskerirådgivning – mener vi det er av nytte å se hvilke reaksjoner ulike reguleringshåndgrep høster i næringa, samt hvilken angrepsvinkel pressen legger seg på. I svært mange tilfeller underbygges pressens egne skriverier med utsagn fra fiskarlag eller flåte, hvilket ivaretar et visst legitimitetskrav.

Departement og direktorat har nok direkte føling med media og er løpende orientert om hvilke aspekter ved fiskeriene som til en hver tid berører flåten og andre impliserte parter. Også gjennom det som kommer til uttrykk gjennom fiskeriavisene. Deres deltakelse i media skulle borge for det, en selvpålagt aktivitet som til tider kanskje er for høy.¹⁵⁾ At fiskeriavisenes omtale av myndighetens rolle blir behørig lagt merke til i departementet skulle vel statsrådets tilsvarende avisene være et godt eksempel på, (se for eksempel Fiskaren 6. september). Om ikke Fiskeridepartementet er det regjeringsorgan som får flest besøk av pressen i postjournalene, så er de i hvert fall i de her omtalte to

avisers søkelys til en hver tid. Departementets deltakelse i media skulle gå klart frem av Tabell 3.

Også næringsaktørene vet hvem de skal henvende seg til når skoen trykker. Hovedavtalen og dens rammeverk i foregående år har institusjonalisert en korporativ kanal der påvirkningsmulighetene nok var betydelig. Under en debatt om rekrutteringa i næringa ordla en reder seg (om lag) slik¹⁶: *"Vi er gjennom Hovedavtalen på 70- og 80-tallet tillært å syte over situasjonen selv om den er god, for å få ut mest mulig midler gjennom forhandlingene med myndighetene om støtte til fiskerinæringa"*. I et slikt perspektiv er nok også kanaliseringa av informasjon til pressen av strategisk art, både med tanke på tidspunkt og kanal.

Avisenes innspill kan i tillegg til å fungere som et termometer for hva som foregår i næringa, også være en korreks til myndighetene dersom de er åpne for, og tar inn over seg de reaksjoner som kommer fra næringsutøvere og andre. Seireguleringene for år 2000 kan være et godt eksempel på at myndighetene reagerer på de signaler som kommer fra næringa, dersom det er disse som er vektlagt. Her ble et ekstra kvantum på 6.000 tonn overført fra notflåten til konvensjonell flåte.

Vi har tidligere omtalt oppmerksomheten i media rundt seifisket i nord som en "mediestormen", og til dels lagt ansvaret for det store antall oppslag i fiskeripressen på det utall av kontaktpunkter mellom ulike flåtegrupper, mellom flåtegruppene og myndighetene, mellom organisasjonene til de ulike flåtegruppene og mellom salgslag og flåte i reguleringene. En annen del er tilskrevet det faktum at reguleringene ofte endres for å tilpasses en ny utvikling i fisket eller en ny markedsvirkelighet. Vi skal ikke forfølge debatten om lojalitet til reguleringene i kraft at disse innehar et minimum av autoritet og legitimitet i næringa, men noe av debatten i fiskerinæringa må tilskrives disse forholdene – eller rettere sagt mangel på autoritet og legitimitet. Det er fra mange hold rettet en finger på urettferdigheten i at ressursen fordeles på den måten den gjør i dag, kanskje særlig fra de minste i konvensjonell flåte. Her ligger et uforløst potensiale (med stor sprengkraft) både for næringens organisasjoner og myndighetene. Temaet vil nok

dukke opp jevnlig i den videre debatten, ikke minst når Norges Fiskarlag ved neste landsstyremøte skal behandle fordelingen av ressursene mellom hav- og kystflåte.

Reguleringene skal ivareta følgende tre forhold på best mulig måte:

- Forvalte ressursen best mulig for et høyest mulig langtidsutbytte. Herunder forstås også et stabilt og bærekraftig ressursuttak, samt høyest mulig økonomisk avkastning.
- Fordele ressursen rettferdig.
- Sørge for en størst mulig verdiskaping fra ressursen.

De to førstnevnte forholdene er vel adresserte temaer i avisdebatten i 1999, mens sistnevnte i langt mindre grad vies oppmerksomhet, til tross for at markedsforholdene forverret seg fra 1998 og minsteprisen til fisker ble redusert. Årsaken til at verdiskapingen er så lite påaktet blant aktørene er mange. Blant annet at fiskeriene historisk sett er mer volum- enn verdiorienterte. Punktet har imidlertid vært berørt av flere, men oftest som argument i krangelen mellom grupper. Og her kommer notflåten dårlig ut. Både Norges Kystfiskarlag og Norske Sjømatbedrifters Landsforbund tar til orde for en reduksjon av seinotfisket (Fiskeribladet, 14. desember 1999) og argumenterer blant annet med at gjennomsnittsprisen for notleveransene er langt lavere enn hva tilfellet er for sei fra trål eller konvensjonell. Noe kan nok tilskrives at not i motsetning til de to andre ikke godtgjøres for sløyning og hodekapping ettersom de leverer rund sei, i tillegg til at størrelsen nok er gjennomgående mindre blant notfanget sei. Argumentet er ikke så enkelt ettersom not antakeligvis bruker mindre energi og kostnader per kilo fangst i snitt enn hva tilfellet er for de to andre. Men at fangstmønsteret – og særlig beskatningen av småfisk – er forskjellig i notgruppens disfavør, kan det ikke rokkes ved. Teoretiske beregninger ved Havforskningsinstituttet har vist at en dreining av størrelsessammensetningen, der også not hadde samme nye minstemål, ville økt gjennomsnittlig årlig kvote med om lag 40.000 tonn, (K. Nedreaas til årsmøtet i Troms Fiskarfylking, Fiskeribladet, 22. juni 1999).

Fordelingen av ressursen på de ulike flåtegruppene er nok den siden av regule-

ringene som skaper størst debatt. Seifisket er spesielt ettersom kystgruppen deles i to – seinot og konvensjonell – og for 1999 er det mellom disse de heftigste meningsutvekslingene har avstedkommet. Eller rettere sagt: Det skarpeste skytset fra kystflåten er rettet mot notgruppen, mens notgruppa fokuserer på eksterne fiender, (se Fiskaren, 15. desember 1999). At flåtegruppene settes opp mot hverandre kan ses på som en realisering av ordtaket: ”Når krybben er tom bites hestene”, (Fiskeribladet, 17. september 1999). Ettersom konvensjonell gruppe fikk problemer med utøvelsen av fisket – der seien ble et problem i fisket etter torsk – allerede i februar, ble oppmerksomheten rettet mot de i flåten som var bedre stilt, i særlig grad not. Notfartøyene har imidlertid også måtte avgi fisk over de siste par årene, ettersom gruppen i 1999 talte om lag dobbelt så mange fartøy som i 1997. I så måte kan det også synes som om den ekstra overføringen av kvantum til konvensjonell flåte for år 2000 er på sin plass.

Norges Fiskarlag, som en paraplyorganisasjon for fiskerne og deres organisasjoner får en ubehagelig jobb i mange tilfeller, der motstridende interesser møter hverandre. Med relevans til seifisket gav det i 1999 seg utslag på flere arenaer: Under departementets høringsrunde om lukkingen av seinotfisket, tok de først til orde for den mest restriktive linjen som bare ga 79 fartøy anledning til å delta, før de gjorde helomvendning og ikke ville foreta lukking men heller se flere fiskerier under ett før lukking ble gjennomført. Dermed landet de på samme standpunkt som de nordligste fylkesfiskarlagene. Nordland Seinotlag tok til orde for en restriktiv linje, i likhet med den Norges Fiskarlag innledningsvis hadde, og følte seg sviktet av fylkesfiskarlagene som landet på en an-

nen konklusjon vedrørende lukkingen, (Fiskeribladet 13. april). Vi sporer med andre ord en klar tendens til at de lokale og regionale fiskarlagene fronter de temaer som er viktige for flåten i sitt område, mens Norges Fiskarlag sentralt holder seg til de store linjene, og kan komme i beklemte situasjoner på grunn av motstridende interesser internt i laget.

Medias rolle – i vårt tilfelle de to fiskeriavisene – har vi tidligere omtalt som de mest sentrale arenaene for meningsutveksling for aktørene i fiskerinæringa. I tillegg fremstår disse som det fremste kommunikasjonsledd mellom fiskere og forvaltningsinstansene. Hvorvidt forvaltninga benytter fiskeripressen som et ledd i deres informasjonsarbeide, utover de reguleringene og reguleringsendringene som kommer i form av såkalte J-meldinger, er et spørsmål som ikke lar seg besvare på bakgrunn av denne analysen. Det som imidlertid synes klart, er at forvaltningen gjerne stilles til vegg av fiskerne og deres organisasjoner, og må begrunne sine valg, i etterkant av J-meldinger som av ulike årsaker synes vanskelig for fiskerne å godta. Da kunne likegjærne den saklige informasjon om begrunnelsen bak kommende reguleringsendringer brukes i en mer bevisst form ved å la den tilflytte avisene i sammenheng med disse, som et ledd i forvaltningas informasjonsarbeide. I dag ivaretas dette arbeidet gjerne av redaktørene, og når misnøyen har kommet tilstrekkelig opp til overflaten synes det uunngåelig at forvaltning, eller politisk ledelse i departementet, må på banen for å drive brannsløkking og begrunne sine valg.

Noter

- 1) Artikkelen bygger på et arbeidsnotat i et felles prosjekt mellom Fiskeriforskning og Norges fiskerihøgskole, initiert av Fiskeridepartementet, der fokus er satt på samfunnsvitenskapelige bidrag til fiskerirådgivningen. Den er tidligere publisert i en egen serie (arbeidsnotat nr 4:2) og fremlagt for prosjektets styringsgruppe. Som vedlegg til arbeidsnotatet følger også et ekstrakt av de artikler som er blitt seifisket til del i avisene i 1999.
- 2) Legger man godviljen til, kan man definere om lag ti prosent av oppslagene i 1999 om seifisket i nord til å være 'gladmeldinger' av ymse slag: Innspill som presenterer positive sider ved seifisket.
- 3) Avisas opplag¹ var i 1998 på hele 18.073, hvilket er nesten 2.000 flere enn Nordlandsposten, eller om lag 100 færre enn Nationen. En stor del av abonnementene, det vil si aktive fiskere som leverer fangst innenfor Nor-

- ges Råfisklags distrikt, gis abonnement av Norges Råfisklag. Siden 1994 har imidlertid opplaget falt med 3.686 eksemplarer.
- 4) Avisa hadde i 1998 et opplag på 9.602, på størrelse med avisa Tromsø, eller vel 400 færre enn Lofotposten. I likhet med Fiskeribladet, så praktiserer Skagerakfisk en liknende ordning med 'gratisavis' til 'sine' fiskere, men i antall er det mange færre abonnenter enn for Fiskeribladets vedkommende. Tidligere hadde også Silde-salslaget en tilsvarende ordning, men den ble forlatt da de nye eierne kom til. Utover 90-tallet har opplagstal-lene vært relativt stabile, og på samme tid som Fiskeribladet har falt med nesten 3.700 (1994-98) har Fiskaren økt med 140. Fra 1990 fram til i dag har utviklingen vært negativ, med en reduksjon på nesten 1.400 aviser.
  - 5) Henholdsvis 8. februar, 28. april (to endringer), 24. juni, 30. august, 1. september, 9. november og 1. desem-ber.
  - 6) Se blant annet Peter Angelsen til Aftenposten 14. november 1999: "Vil ha moralsk fiskeriopprustning".
  - 7) Se Fiskaren 5. februar og Fiskeribladet 12. februar.
  - 8) Ved fintelling senere i direktoratet og Råfisklaget viste det seg at det overskytende var 1.481 tonn. Mange ønsket seg den gjenstående seinotkvota, men den ble ikke refordelt (Fiskeribladet 5., 8., 12. og 15. oktober).
  - 9) Det eneste tilfelle hvor dette er gjort er for de såkalte J-meldingene (meldinger fra Fiskeridirektøren) vedrø-rende seifisket, som alle seks er tilskrevet Fiskaren.
  - 10) Dette gjelder også for sei tatt sør for 62°N og for 1998 var tilsvarende andeler av torskeverdien 31 prosent på første hånd og 26 prosent i eksportleddet.
  - 11) I følge en uttalelse Peter Angelsen gjorde til Fiskeribladet, 3. september 1999.
  - 12) Resultatet blir den subjektive oppfattelsen av stoffet, men vi har kjørt etter linja om at den intervjuede er gitt "credit" i de fleste tilfeller, mens redaksjonen tilgodeses når det er uklart. I alle fall synes den redaksjonelle siden å være underestimert i søken etter å målrette og identifisere avsenderne best mulig, til tross for at de gis æren for en stor andel av seiomtalen.
  - 13) Til tider går de igjen under mange forskjellige hatter (for eksempel T. Wold; fisker fra Andøy, medlem i Norges Fiskarlag og sete i Reguleringsrådet, og samtidig styremedlem i Norges Råfisklag).
  - 14) Å ekskludere reguleringer, og la den kategorien ivaretas av de beslektede temaene, bøter ikke særlig på prob-lemet, annet enn å øke de andre kategoriens andel av antall tema med opptil to prosent.
  - 15) Se for eksempel Fiskeribladet tirsdag 14. desember der J. Williams i departementet svarer følgende på spørs-mål om når torskekvoten for år 2000 er klar og kommer i forskrifts form: "Om vi ikke blir forstyrret, men får jobb i fred, er det mulig at torskekvotene går ut allerede på fredag."
  - 16) I. Halstensen, sildentreder, på paneldebatt i Fokus kino, Tromsø, under FISK 2000, 2. desember 1999.